

BESZÉLGETÉS SEBASTIÁN LELIOVAL

Létezik illegitim szerelem?

ANTONELLA ESTÉVEZ

„VAGY AUTOMATAKÉNT ÉLÜNK, VAGY ENGEDÜNK A KALAND HÍVÁSÁNAK, HOGY DRÁGÁN MEGFIZESSÜNK AZ ÉLETÉRT.”

Először a nagyfilmjétől, a *Szent családtól* kezdve (*Sagrada familia*, 2006) a chilei Sebastián Lelio kockázatos utakon jár. A mai társadalom aktuális konfliktusaival, előítéleteivel, képmutatásával szembeesít úgy, hogy nézőit ezek újragondolására és lényegi kérdések megfogalmazására készíti anélkül, hogy provokatív vagy elutasító lenne. Míg a sokszorosan díjazott *Gloria* (2013) című filmjében pop-os hangvételt keresett ahhoz, hogy egy magányos, idősödő nő mindennapjainak, szerelmi és szexuális életének kálváriáját elbeszélhesse, az *Egy fantasztikus nőben* (2017) varázslatos melodrámban meséli el egy transzszexuális nő szerelmének történetét. Utóbbi a 2017-es Berlinálén elnyerte a legjobb forgatókönyv díját, 2018-ban pedig a legjobb idegennyelvű filmnek járó Oscar-díjjal jutalmazták.

• *A hatalmas sikert elért Gloria után – amellyel izgalmas átmenetet hoztál létre a szerzői film és egy sokkal inkább a közönségre fókuszáló műfaj között – legújabb munkád főszereplője megint csak nő. Nem is akármilyen. Mi izgatott Marina történetében?*

Nagy kihívásnak éreztem. Hihetetlen jó volt mindent kockára téve egy olyan témán dolgozni, ami szinte rászorított, hogy újra és újra átgondoljam a legapróbb kérdéseket is. Egyrészt maga a szűz, másrészt a tény, hogy a transzszexuális főszereplőt, Marinát alakító színésznő valóban transzszexuális: mind témájában, mind stílusában előre vitte a filmet. De ez csak a dolog egyik oldala. A másik, hogy azt éreztem, ez a téma átfogóan reflektál, érzékenyen rezonál mindarra, amit a chilei társadalom napjainkban átél. Például, hogy hol vannak az em-

pátia határai, mit vagyunk képesek másoknak megengedni; vagy hogy mekkora legitimitást tulajdonítunk mások életének. Egyesekének nagyobb, másokénak kisebbet? Létezik legitim megillegitim szerelem? És ha élnek köztünk olyanok, akik felvállalják, legitimmé teszik azt, amit mások felvállalhatatlannak ítélnék? Milyen alapon lehet tőlük ezt a jogot elvitatni? Ezek a kérdések tették igazi kihívássá, izgalmas feltáró folyamatá a munkát.

• *Már első filmeddel, a Szent családdal érzékeny témát érintettél, a chilei családok kettős moráljáról, a társadalom valláshoz fűződő viszonyáról beszéltél. Emlékszem, a Valdiviai Fesztiválon menyire meghökkenett ez a munkád: az első olyan chilei film volt, amelyben homoszexuális csókot és együttléteket lehetett látni. Kitartasz eredeti elképzeléssel, hogy olyan dolgokat jeleníts meg a filmjeidben, amelyekkel a társadalom nem akar szembe nézni?*

Minden jel szerint. (nevet) Az igazat megvallva, nem olyan egyszerű ez: visszafelé meg tudod magyarázni a dolgokat, de azt mindig a jelenből teszed. Engem valójában az indít el, ami érzelmileg megérint, és már a pusztán tény is, hogy elképzelem, mi lehet a kifutása egy történetnek, egyszerűen fogva tart. Hogy egy olyan film, mint az *Egy fantasztikus nő* mit vált ki a chileiekből, mit kezd vele a közvélemény. És gyakorlatilag mindig ez történik, mindig ez motívál, valahol mindig ezt keresem.

• *Már a Gloria után beszélgettünk veled arról, hogy a filmed a fesztiválsikereken – és a pozitív kritikai fogadtatáson túl egy szélesebb közönséghez is közel került: olyanokhoz, akik addig nem nagyon néztek chilei filmeket, és még sosem láttak filmen Gloriához hasonló ka-*

raktereket. Ez a tapasztalat mennyiben befolyásolt Téged az Egy fantasztikus nő forgatásakor?

Maximálisan. A *Gloriával* jutottam el oda, hogy – mondjuk így – közvetlen módon kapcsolódjam a közönséghez; ez nagyon szerves folyamat volt. Három film, és különösen egy olyan nagyon sötét mozi után, mint a *Tigris éve*, úgy éreztem, elérkezett az idő, hogy megtegyem a következő lépést, és a közönség más-más rétegét egyszerre próbáljam megérinteni vele. Ez volt minden vágyam, amikor a *Gloriát* csináltam. A munka kezdetén azt mondtam a többieknek, hogy megcsinálom életem első pop-filmjét. „Ennek elment az esze!” – láttam a tekintetükben.

Ugyan hogy lehetne pop-filmet csinálni egy idősödő nőről? Én viszont így gondoltam, és elképesztő, mekkora visszhangja lett, mennyien látták, mennyien ismertek benne magukra, vetítési helyszíntől, országtól függetlenül. Ez alapvetően meghatározó, egyben ösztönző élmény is. Tehát a nagy kérdés az volt, hogy az *Egy fantasztikus nő*, egy szerelem és egy halál története – középpontjában egy transzszexuális nővel – mitől lehet elég erős, elég lebilincselő ahhoz, hogy további nézőkhöz is eljusson?

• *Ennek a munkádnak már a berlini bemutatón nagyon jó fogadtatása volt, és a kritikák a „ragyogó”, „sugárzó” jelzőkkel illették. Ez azért különös, mert amikor a transzszexuális filmes ábrázolására gondolunk, azt általában a drámaisághoz, a küzdelemhez asszociáljuk. Csakhogy ez a film nem csupán arra a súlyos drámára koncentrált, amit Marina átél, amikor szerelme halála után az egész világ elutasításával is szembe kell néznie, hanem sokkal inkább a bátorság, az identitás felvállalása, és az ebben rejlő öröm kifejezésévé válik. Hogyan csináltad?*

Jó kérdés. Azt hiszem, itt a hangvétel, a stílus alapvető, ez a titok nyitja. A másik meg az esztétikum, hisz „az etika és az esztétika egy” és ugyanaz. Vagyis az ember azt gondolja, hogy itt és most, Santiago de Chileben, egy transzszexuális nő életéről szóló mozi csak valami karcos, rosszul világított, kézikamerával felvett dolog lehet, mert eddig ezt a fajta esztétikumot társítottuk egy ilyen történethez. Számomra viszont épp az volt a kihívás, hogyan hozzam ki a filmet ebből a nyers, sötét közegből és hogy vigyem el egy csillogó, izzó, extatikus, szinte tobzódo-

